

Літаратурная Беларусь

Выпуск №4 (164)
(красавік)

КУЛЬТУРНА-АСВЕТНІЦКІ ПРАЕКТ

Грамадскага аб'яднання «Саюз беларускіх пісьменнікаў» і «Новага Часу»

lit-bel.org

novychas.by

Змест

ЗГАДКІ: успаміны Віктара КАЗЬКО пра перажытае і развагі пра будучае (з нагоды 80-годдзя аўтара) с. 2
 ЭСЭ: Леанід ЛЕВАНОВІЧ пра календары ў жыцці чалавека с. 3–4
 ПАЭЗІЯ: новая вершаваная нізка Сяргея ЗАКОННІКАВА «Вока вечнасці» с. 5
 ЛЁСЫ: апавед Алы НІКІФОРСКАЙ «Се оставл.летс.а вамъ домъ...» і расшуканыя вершы Тацяны ЗІНЕНКА с. 6–7
 ПАЭЗІЯ: нізка вершаў Віктара СЛІНКІ «Далачынь дасягаецца проста...» с. 8
 ШКАЛЯРЫЙ: чарговае апавяданне з будучай кнігі Уладзіміра АРЛОВА «Айчына: маляўнічая гісторыя» с. 9
 ПЕРАКЛАД: перастварэнні Леанідам БАРШЧЭЎСКІМ вершаў ісландскага паэта Стэйна СТЭЙНАРА с. 10
 ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА: Альжбета КЕДА пра першую аповесць Аляксея КАРПЮКА (да 100-годдзя з дня нараджэння пісьменніка) с. 11
 СВЕТ: з замежнага літаратурнага жыцця с. 12

Гучыце, псалмы і арфы...

Са старадаўняй духоўнай нямецкай лірыкі

Марцін ЛЮТЭР

Ісусе Хрысце, Збаўца ласкавы
Уратаваў нас ад Божай кары
Праз пакуты свае на крыжы,
Праз мукі цела і душы.

Каб памяць пра тое не слабела,
Ён падарыў нам сваё Цела,
Што нібы хлеба маленькі скрылёк,
І Кроў сваю, нібы віна глыток.

Ты мусіш славіць Госпада-Бога
За ласку духа яго святога.
Для адкуплення граху твайго
Адаў ён на смерць Сына свайго.

Ты мусіш верыць і не вагацца,
Што трэба той Ежай сілкавацца,
Калі на сэрцы грэху цяжар,
Калі ад страху цямнее твар.

Бог кажа бедным: «Прыдзіце самі,
Дазвольце змілавацца над вамі».
Багатаму ж не патрэбен урач,
З тых лекаў толькі смяецца багач.

Што ёсць такое ў цябе на прыкмеце,
Каб за цябе я хацеў памерці
Ні ў застоллі, ні ў іншай гульбе, —
Ратунак шукай у самім сабе.

Вер сэрца свайго ўсёй асновай
І спавядай шчырым словам,
Што ўсемагутны ўладар
Табе дараваў сапраўдны дар.

Вынік павінен быць відавочны:
Бліжняга ты любіць ахвочы,
Каб цешыцца ён табою мог,
Як спрыяе табе сам Бог.

Марцін РОНСКАРТ

Падзякуем Богу мы
Сэрцамі, словамі, рукамі
За веліч ягоных спраў,
Якія ён робіць вякамі.
За тое, што заўжды
Клапоціцца пра нас:
Ад улоння маці
І па сённяшні час.

Нябесны наш Уладар
Усім нам жадае шчыра
Радасці ў жыцці
І прасветлага міра.
Ласкаю Божай сваёй
Ахоўвае нас заўжды,
Ратуе і тут, і там
Ад усялякай бяды.

Хвала і слава Яму,
Богу — Айцу і Сыну,
І Богу — Святому Духу

Фота www.chety.ru

На троне іх адзіным.
Ён — трыадзіны Бог.
Воля яго і любоў
Сёння і заўсёды
І на векі вякоў.

1636 г.

Георг НОЙМАРК

Хто любіламу Богу сябе давярае
І спадзяецца штодня на яго,
Таго ліхалеце абмінае,
Гора-бяда абыходзіць таго.
Хто давярае Богу дабром,
Не на пяску будзе свой дом.

1524 г.

Што нам даюць цяжкія турботы?
Што нам даюць нашы «вох» ды «ах»?
Якая карысць з нашай сумоты,
З нашых уздыхаў па лепшых днях?
Сваёй неадольнай журбой
Мы толькі большым свае крыж і боль.

Хай кожны мае хоць крыху спакою,
Хай часам спазнае весялосць,
Калі дае Божа права на тое,
Калі Яго воля на тое ёсць.
Усявышні нам тое дае,
Бо знае, чаго нам не стае.

Ён дорыць нам радасныя гадзіны.
Што трэба нам — ведае сапраўды.
Толькі для гэтага мы павінны
Быць шчырымі вернікамі заўжды.
Чакаем дабротаў ад яго,
Наколькі мы заслужылі таго.

Не думай, калі спасцігнуць напасці,
Што гэта Бог пакінуў цябе,

А таму, хто купаецца ў шчасці,
Ён толькі шчасце і дае.
Як толькі прыйдзе іншы час,
Пакажа, хто шчаслівейшы з вас.

Спявай, маліся, шукай збавення,
Сваё прызначэнне ў зямной хадзе —
І вер у нябеснае дабраслаўненне.
Тады Ён вернецца зноў да цябе.
Хто спадзявацца на Бога змог,
Не пакідае таго Бог.

1641 г.

Самуэль РОДЗІГАСТ

Усё, што Бог творыць, — дабро.
Ён робіць усё справядліва.
Пачуецца голас яго,
І следам іду я імкліва.
Ён мой Гасподзь, ён мяне
Надзеіна аберагае.
Таму яго воля мне дарагая.

Усё, што творыць Бог, — дабро.
Ён мая радасць і надзея.
Якім бы жыццё маё было,
Калі б не добрая боская дзея.
Хачу скарацца Яму.
Бо стане аднойчы ясна,
Што ўсё ён задумаў прыўкрасна.

Усё, што творыць Бог, — дабро.
Хачу ў гэта верыць нязменна.
Думаць хачу пра гэта адно,
Як ні было б мне дрэнна.
І пэўна Айцец святы
Прыме мяне ў свае рукі
За веру маю, мае мукі.

1675 г.

Ёахім НЭАНДЭР

Бога хвалі, магутнага славай сваёю.
Душа мая поўная боскай любоўю.
Натоўпам усім
Спяем яму гімн,
І хай звяняць арфы хвалою.

Бога хвалі, які так дзівосна кіруе,
Які табе шчодро арліную моц даруе,
Так сцеражэ,
Так беражэ,
Ніхто, як сябе, не апякуе.

Бога хвалі, стварыў што цябе так
шыкоўна,
Здароўе табе даў, цябе апякае
любоўна.
А ў час трывог
Ласкавы Бог
Крылом ахінае цудоўна.

Бога хвалі, які цябе дабраслаўляе,
Вясновым дажджом з нябёсаў
любоў вылівае.
Ты толькі ўяві,
Колькі любві
Табе Усявышні пасылае.

Бога хвалі, хвалі яго імя святое.
Разам з родам Аўрама хвалі
ўсё жывое.
Гасподзь — тваё
Жыццё і святло.
Словам «амінь» скончы маленне тое.

1680 г.

Пераклаў з нямецкай мовы Анатоль
Вярцінскі

Сяргей ЗАКОННИКАЎ

Вока Вечнасці

Каналж www.websmi.by

Шанц

Усё пачалося якраз някепска,
Бо даўняе зло ўзялі на мушку.
І я ўжо зняў перад воляю кепку,
Але ўздзябурылі аблавушку.

Як галька, булькаюць словы ў аблудзе,
Ад іх бягуць — і хвалі...
Былі ж умовы і годныя людзі,
Быў шанц...
Чаму не паспрабавалі?

Дзе Айчына?

Мне давалося з'есці пуд
Зняваг, паклёпаў, быццам солі.
Хлусня і гвалт на доўга тут
Верх узялі над праўдай, воляй.

Тут болей мёртвых, чым жывых...
Нашто яшчэ шукаць прычыну,
Калі пытанне б'е пад дых:
“Дзяржава ёсць,
А дзе Айчына?”

Дно

Жыццё без мэты не мае сэнсу,
Жыццё без праўды не лечыць сіла.
Не трэба прарокаў і экстрасэнсаў,
Каб бачыць, што нацыю падкасіла.

Прыдумваюць тысячы новых версій,
Але прамой не стане крывая...
Дно апынулася раптам уверсе,
Яно даўно ўжо нас накрывае.

Вока Вечнасці

Хто ты ў бясконцым, халодным
Сусвеце?
Іскра, якую не згледзіць ніхто!
Вечнасць адна толькі ўвагай прывеціць,
Бо ў ёй і вусце, і кволы выток.

Вечнасць за кожным сочыць нядрэмна,
Быццам праз павелічальнае шкло,
Нас падбадзёрвае, што недарэмна
Плыню нясстрымнай

жыццё працякло

Так, як прыдуманая,
Так, як пазначана,
Так, як адпушчана доляй было.

Настаўнікі

У мяне шмат настаўнікаў было,
Хоць сапраўдных, разумных — не густа.
Ды яны запалілі ў душы святло,
Надзялілі праўдзівасцю, густам.

Я цяпер стаю на хісткай мяжы
Між быццём і маўкліваю смерцю.
Але невукі зноўку вучаць жыць...
Так ад гэтага смешна, паверце.

Лёгкі пыл

Згадае кожны хрыч на свой капыл,
Якім ішчаслівым быў жыцця пачатак...
Але і ён успомніць лёгкі пыл
На ножках загарэлых у дзяўчатак.

Чмялі знікаюць

Чмялі знікаюць...
Ад весткі такой
Наскрозь прабіў халадок мне грудзі.
З душы назаўсёды ўцякае спакой:
Як жыць, калі іх на Зямлі не будзе?

А люд набівае дабром хатулі,
Яго не праб'е навіна нікаяя.
Я згіну, ды хай застаюцца чмялі...
Балюча мне вельмі...
Чмялі знікаюць...

Я думаю

Сябе назаві закончаным лохам,
Калі чагосьці табе не стае...
Збліжэннем са смерцю мяне не спалохаць,
Я дзякую існасці і за яе.

Пакуль яшчэ не прыкрылася века,
Пакуль чарговай трывогай жывы,
Я думаю ўвогуле пра чалавека,
А гэта занятак — на злом галавы...

Шахматы

Мне не страшна гуляць чорнымі,
Хоць за белымі — першы ход,
Бо ў жыцці доўга поўз пяхорамі,
Покуль раптам не бліснуў усход.

Ні ў зямлянку, ні ў хату новую
Шчасце звонку не прыйдзе дарма.
Ты — заўсёды першаасноваю,
Перамог без адвагі — няма.

Там, дзе паляць архівы

Інквізіцыя была яшчэ не ўваскрэсла,
Ды праўду сагналі з высокага крэсла...
Будзе заўсёды народ нешчаслівым
У краінах, дзе пастаянна
паляць архівы.

Экстаз

Старых і дзяцей цягне ўлада да статуй,
Віруюць фанаты ля іх.
На пляцах паўсюль маршыруюць
салдаты,

Гром ботаў з вайны не аціх.

Парады, салюты і гімны слых песцяць,
Жыццё — як суцэльны экстаз...
Дыктатар заводзіць лірычныя песні,
Яму падпявае спецназ.

Усё аднолькавае

Абрыдла бачыць толькі паказуху,
Стаміўся ад пустой хлусні.
Экран з адным і тым жа “зухам”
Засушвае на карані.

Як не палічыш існаванне драмай,
Сатканай з ішчасці падзей,
Калі і сон цяпер таксама,
Нібыта недалужны дзень?

Цень тырана

Цень тырана доўга жыве,
Не засне, як рэха ў гарах,
Бо пасяляецца ў галаве,
Перараджаецца ў страх.

Так заведзена з даўніны,
Звычка нагадвае бедлам...
Хлусяць і забіваюць яны,
Адказваць жа трэба нам.

Нетыповы ветэран

На скроні ямкі ад зубоў кастэта,
Іх тры, бо, кажучь, Тройцу любіць Бог.
Бязрадасная тэма для паэта,
Але, прабачце, абмінуць не мог.

Стаяць за праўду цяжка
ў часе зманным,
Бывае, не лягчэй, чым на вайне.
З ног збітым прафесійнаю
камандай
Ачуньваць доўга давалося мне...

Фальшывы люд зноў пнецца
ў ветэраны,
Хто ні пры чым, той кожны —
ягамосць...

Але навошта выдумляць пра раны?
Я маю іх,
І знак на целе ёсць.

Дома

Вандроўкі па свеце прынеслі мне
Вялікі запас любові.
Яна выступае, як пот на спіне,
Ва ўчынках любых і ў слове.

Жыццё святлым пачуццём атулю,
З ім буду да рысы вядомай...
Крыўёй адчуваю глыбока Зямлю,
Таму я заўсёды — дома.

Хлопчык у бэзавай кашулі

“Заради одного такого хлопца
варто штурмоваці Крым”.
Водзук у інтэрнэце

“Ще не вмерла...” — гімн загучаў знянацку,
Да святой слязы ён вучня расчуліў.
Зашчымела душа, і выбег з заняткаў
Слаўны хлопчык у бэзавай кашулі.

Той выпадак у Крыме — не адзіны,
У адказ на нахабства (брат на брата!)
Па вушах б'е горды спеў Украіны,
Бы сігнал прадажнікам пра расплату.

Мова як абярэг натхняе душы,
На каленях ёй не стаяць ніколі.
Ад Карпатаў да стэпаў скрозь нязрушна
Будзе жыць заўжды “і слава, і воля”.

Заглушае гімн хлусню і пагрозы,
Будзіць тых, што ў прастрэцы заснулі.
Ненька, ненька!

Помні святыя слёзы —
Слёзы хлопчыка ў бэзавай кашулі.

Два сцягі

Будзе ў братніх народаў
ішчаслівы працяг,
Ды чамусьці плывуць і плывуць
ва ўспаміны
На шматкі разарваны
наш радасны сцяг
І прастрэлены прапар
сястры-Украіны.

А паэты вам гаварылі

А паэты вам гаварылі:
Шанаваць трэба роднае,
Людзі,
Бо чужога хлеба скарынка
Ратавальніцаю не будзе.

А паэты выснілі песні,
Іх напоўнілі гордым духам.
Праўду горкую шчыра неслі...
Толькі вы не хацелі слухаць.

А паэты ў часы навалаў
Станавіліся ў ішчас вояў
І ў баях жыццё аддавалі
За свой край,
За слова жывое.

Зноўку здраднікі волю ўкралі,
Зноў для пошасці межы адкрылі.
Пустадомкі і боўдзілы краю
Кашу брыдкую заварылі.

А паэты вам гаварылі...

Лёс

Куплялі, куплялі — не купілі,
Плявалі, плявалі — не заплявалі,
Гнулі, гнулі — не сагнулі,
Білі, білі — не забілі...
Я рук не падніму ўгару,
Лёс — не зломак,
Сам над вершам памру.

Засохлыя кветкі

Майму ўнуку Францішку

Засохлыя кветкі з лугоў ці палеткаў,
У том па гісторыі хтосьці паклаў.
Душу растрывожылі радасці сведкі,
Дыхнула хвалючым водарам траў.

Чытаю, спакой мой кідаецца ў прочки,
Бо гулкае рэха ляціць з даўніны...
Маўчаць паміж кніжных старонак
званочки,

А неба калышуць і рушаць званы.

Родная мова

Нас адвучалі ад роднае мовы:
“Хлеб на стале маеш?
Ну і жыві!”
Ды пралічыліся — невыпадкава
Матчына слова пульсуе ў крыві.

Мы не паступімся вечнай асновай,
Хоць будзе многа пакутаў яшчэ...
З цела народнага родная мова
Толькі апошняй крывінкай сцячэ.

Не за тым

У маленстве, калі галадалі,
Луста хлеба нам засціла зрок.
А галоўнае ў вечным заданні
Адкрывалася ўсё ж незнарок.

Перадалі або недадалі —
У жыцці не на гэтым стаім.
Я прыходзіў у сінюю далеч
Не за тым...
Далібог, не за тым...

Віктар СЛІНКА

Далячынь дасягаецца проста...

4 красавіка 2019

Неба даўно ўжо не яснае
І не здзіўляе гром
Прывыклых у сонным рабстве
Жыць — і да скону дзён.

Зламаны
Крыж
Курапацкі
Сведчыць, што нас няма?
Дзе, вы-

ва- рат-
ні

Сумленняў,
Людскасць шукаць?
Дарма.

Ды будзе
Апошняяй
Справай
На
Абарону
Вам
Тых, без труны пахаваных,
Клікаць з крывавых ям.

Я выпіў
па-за часам за сваіх,
Я чарку ўзяў пры нараджэнні маці,
І я здалеў адвечнае закліцце
Быць толькі там, дзе ёсць, сярод усіх.
Нам пры сканчэнні трызніца пліта
Ці кніжная паліца надмагіллем,
А мы ўсё скачам паміж тут і там
І ганарымся, дзіўныя, бяссілле.
Ты адшукай мяне ў сівых дварах,
У чыстай плыні, сіні вечаровай.
Сінічкі голас выцвіў?... Знаеш, дах
Аблокаў стрэшкай свеціць ганаровай.

16 красавіка 2019

Ля дарог

...Адхіляючы праўду,
кідаюць слоўцы ў адказ,
нібы жартам
прасейваюць праз рэшата
з ячэямі для фасолі
пшаніцу,
насмешна кажучь:
«Смотри, нет даже мякины —
ничего не осталось, всё упало в песок...»

Лузгаюць семкі,
чакаюць, хто што падасць
узамен
паданкаў-яблык.

Праезджыя
празджаюць
міма праезджых.

Мурзатыя дзеці ў двары
глядзяць запытальна,
працягваюць рукі...

Зайздросная смеласць —
так
распараджацца чужым.

22 траўня 2019

Каб той, каго чакаеш, выйшаў,
Даводзіцца пабачыць непатрэбных,
Усіх, хто выйдзе да яго... І сузіраць
Іх твары, чуць размовы... Нават пах
Даносіць будзе вецер... Што з таго,
Калі цябе чакае ўзнагарода
І потым шлях супольны да канца?
Альбо — самому трэба йсці, навокал
Змяняць сабой, свае надаўшы рысы,

Фота Анатоля Клещук

Нясмынны вір стасункаў ды сустрэч,
І не прадаць адзінае, што маеш,
За ўсе дары, замкнёныя ў імёны.

Ліпень 2019 ***

Ад гэтых слёз,
Паток лінуў каторых
З тваіх вачэй...
Ад гэтых слёз

Раптоўна — не так, як
Заўжды — развіднела,
І руіны палаца
Быццам наблізіў
Нябачны бінокль.

«Гэта момант
Такі,
А потым
Зноўку пойдзе жыццё,
Бы раней
Ішло...
Не пераробліваць жа
З-за імгненых празрэнняў
Туманнае пусткі дзён
На новы святочны лад!...» —

Так
Мяркуецца часткай цябе,
Каторая
Цікавіцца толькі адным:
Як узлезлі гэтак высока
Тыя,
Што пісалі свае паскудствы
На рэштках сцен
Ля самых байніц?

7 жніўня 2019

...А чэрапу — павага:
Звяртаюцца з павагай да яго
Ці нават робяць чару кругавую, —
Прыводзяць ёю мёртвых да жыцця,
Згадаўшы кожнага, чым слаўны хто...
А ты,
Калі выходзіш потым на сцяжыну
Ад капішча...
Увагі вартае хаця якое слова
Ці сказаў?

Ці быў
Учынак — чын?
<...>

Ён цябе не шукаў і не клікаў,
Не растрачваў і не бярог.
Не была ты — ні кропкай адліку,
Ні вяртаннем нябеснай пазыкі
Ці звярыным клубком ля ног.

Не была ты няўдалаю спробай,
Але сціплаю весткай — была.
Без цябе — заставалася побач
У нязыркх праменнях святла.

І ніхто не шукаў і не клікаў,
Не растрачваў і не бярог...
Не была ты малой ці вялікай,
Не памылкаю і не пралікам, —
Зазірнуў у вакенца Бог.

15–16 кастрычніка 2019

Для цябе мае сэнс, а пра іншых
турботу пакінь,
Дзе сканчаецца ян, — і дзе
пачынаецца інь...
Вызначаць, адчуваць, што сілкуеш
карэннямі дня;
Гэта толькі тваё ўсё; і —
кім называецца: я.

Ці кіроўца трамвая, ці скарбнік
далёка ў глушы,
Ці ў самотнай вандроўцы не спіш ты
пад дахам начы,
Чуеш пошум лясны...
А паскудных праяў частакол —
Тыя ўсе апынаюцца
проста ў разрадзе жывёл.

Нават горш за звяроў...
Але ты заставайся сабой
І заўжды правярай, ці ў дзвях
некрануты прабой,

Ці замок насамрэч нечепаны,
ці — на вушаку
Ён падманна вісіць, і з жалезам
сціскаюць руку

Прама ў сенцах... Таму —
беражы ад усіх твае сны.
Там прыкметы дарог і мясцін —
самых-самых, адных, —
Не паблытаць ні з чым... Не раўняць:
даравачь — і дарыць,
Заставацца й стаяць, а яшчэ:
патухае — гарыць.

22 кастрычніка 2019

У майстэрні шаўца

...А ты напрасі вярнуць
Абцасы
Ад тваіх чаравікаў,
Цвёрдаю гумай падноўленых,
Зрэзаных напалову,
Стаптаных наўскасяк... —
Каб можна было пакратаць.
А зерне ў таемных сусеках
Чакае таго, хто ідзе
Сцежкаю з поля.

Лістапад 2019

За тваёю спінай
вырашаецца нешта.
Ці не за цябе?
Далятаюць адно адгалоскі,
аврыўкі размоў.
Не падыходзіш бліжэй, каб не падумалі,
быццам хочаш пачуць.
Гэта — вестка?
Гнілазубая ўсмешка лёсу?
Перамаўляюцца
выпадковыя мінакі?

Разліты
атрамант аблокаў
на барву ўзыходу. Глядзіш...
Удыхнуўшы паветра адвагі,
Да таго, што наперадзе прад табой,
Звяртаешся моўчкі:

— ... Ці прыходзіць?
І як?
— З вераю, без спадзяванняў,
прыходзь.

Снежань 2019

...Слухмяна-мілы
Раб
Імперскі,
Перабіраючы
Паперкі,
Здзьмуваючы архіўны пыл,
Пабачыў, хто ягоны продак, —
Галіна дрэва радаводу, —
Што ён рабіў — і чым ён жыў.

Натрапіў так невыпадкова
На веліч спраў, змагання, слова,
На тваю дзеі, бітвы, дні,
І не мінулае — былое,
А — уваскрэслае, жывое
Адбілася ў вачах хлусні.

Слухмяна-мілы
Раб
Імперскі,
Які прыняў чужое зверства,
Жадаў, аднак жа, не таго:
Шукаў ён апраўдання здрады
І кляў, хто гэнае
Парадзіў,
А наастачу — і...
Яго.

21 студзеня 2020

Фота www.wikimedia.org

Вясна! Вясна!

СТЭЙН СТЭЙНАР

Стэйн Стэйннар (Адалстэйн Крыстмундсан, 1908–1958) — ісландскі паэт, паходзіў з простага сям'і, нейкі час быў прыхільнікам камуністычнай утопіі. Пачаўшы з вострасацыяльных традыцыйных вершаў, пазней фактычна стаў пачынальнікам мадэрнізму ў паэзіі Ісландыі.

Сходы

Гэтыя сходы, відаць, —
як і іншыя сходы
ў іншых будынках.
У піўніцы
і на верхнім паверсе,
такія сціплыя, ветлівыя
для ўсіх людзей,
назваюць яго.

І тут ён быў,
бо дом, пабудаваны
за паўстагоддзя ці нават больш,
і бачыў і чуў усё, што адбывалася
у гэтым доме
як летам, так і ўзімку,
вясной і ўвосень.
Такім ціхім і сур'ёзным,
як яно сёння,
ён заўсёды быў,
ці йшлі дзеці або пажылыя людзі
ягоньмі слядамі,
ці жыхары дома
ладзілі тут вяселле,
ці былі пахаваныя —
такія мудрагелістыя
гэтыя сходы,
гэтакія незразумелыя
ў прастасці сваёй —
як само жыццё,
як рэальнасць
па-за рэальнасцю.

Каля 1934

Спеў пра Хрыста

Вечар быў.
А мы сядзелі ў садзе,
двое бедных дзяцей.
І мы глядзелі, як сонца
Заходзіць
за горы,
недзе далёка.
Бывае гэтак дзіўна чалавеку,
калі чалавек юны,
што сонца мусіць знікнуць

з нябёсаў
за далеччу гор.
Гэтак вось чужая рука
пазбаўляе чалавека
забаўкі яго.

І мы,
што на вечар не зважалі
у цішы яркага дня,
сядзелі моўчкі ў захапленні
ад тае чорнай сцяны,
для нас непераадольнай,
ноч прыспела.

І сядзелі мы ў садзе,
двое бедных хлапцоў,
і тады якраз
я пра тваю таямніцу пачуў,
пра вялікую тайну тваю,
якой раней не ведаў
на свеце ніхто.
Яна была такой прыгожай
і незвычайнай,
то была самая пекная тайна свету.
І мы сядзелі й шапталі
адно аднаму
незвычайныя словы,
што прабіралі наскрозь,
пра сонца,
якое было заззяць павінна
мацней і ярчэй,
чым хоць калі раней,
і пра людзей,
што былі б такімі добрымі з дзецьмі,
«І тады ўсе людзі сталі б, —
пачуў я ад цябе, —
добрыймі такімі,
як кветкі.
І тады нам не трэба было б
баяцца цемры,
бо начы не будзе, калі ён
свет наш збавіць прыйдзе».

І сядзелі мы ў садзе
пад ноч
дзе тысячы гадоў таму,
двое бедных дзяцей.

Сон

Сон
пра
святло —
вось жа мы снілі сон пра святло
неяк ноччу, калі змрок цяжэйшы
і цяжэйшы быў,
калісьці, аднак, даўней.
Было нешта такое,
што сплывала й сплывала
шчасліва-дрыготкім бодем
на нашы душы.
Збянтэжыліся вочы нашы,
напоўніцу здзіўленыя
ў паглядзе светлым, ясным,
што воддаль сцэны паліскаваў
раз-пораз.

І нехта з нас запытаўся
так нерашуча:
што гэта?
А другі адказаў
ажывіўшыся:
Святло, святло!

1941

Веснавыя строфы

Ціхія ўздыхі,
ночы блакітнасць
вабцяць мой клёк.

Шчасце маё
не цікава нікому,
нават здалёк.

І мае вершы —
гэта нібыта
пустка і змрок.

Першапаясленец Ісландыі

Быў я чалавечкам
малым, да калена.

І я лёг ды заснуў
між двума валунамі,
што ўздымаліся там
па той бок і па гэты.

А калі прагнуўся,
зоркі ўсе пазнікалі.
Ды я сам зрабіўся
гэткімі валунамі.

1942

Белы конь у ззянні поўні

Ён белы: як крылы
маіх першых мрой,
ягоная грыва
бялее скрозь цемру.

1936

Вандроўкай — доўгай такой —
на льняна-белым кані
ёсць наша быццё.

І смерць, ад якой
не ўцячы ані,
ўчапілася ў грыву яму.

1954

Выгляд роднага берага

Край мой Ісландыя, боль мой, туга,
слабасць мая, часу мой супраціў,
пустак акрыленасць на берагах.
Край, ты трываеш, жывеш, як і жыў.

1937

Бачыш, хоць ты мне — калыска ўсіх мрой,
ганьба ўсім родным, народу й табе:
ты ж — як няздара, і ў ганьбе твой строй,
сорам ты мой, кроў і слёзы ў журбе.

1955

Крэмель

Смерць сама,
д'ябал сам
гэты мур глухі збудаваў.

1937

Змрочна, холадна, неразумна
атачаюць яны
нянавісці польмыя,
хлусні пачатак,
вобраз злачынства.

Змрочна, холадна, неразумна,
як Грааль,
Грааль Ліха.

1956

Думка

Я ў небяспечнай стоме,
а побач стромы адхон.

1939

Аголеная дама
гуляе няспешна
з шэрым катом.

Стары ў жоўтай камізэльцы
на лаўцы, заклапочаны.
Ён кажа:

— Ойча наш у небе,
ўвесь свет аплочаны.

1957

Пераклаў з ісландскай мовы
Лявон Баршчэўскі

1941

Вясна

Два жаўтабровыя птахі
над сіня-белай прасторай ляцяць.

Дзве краскі малыя дрыготкія
рудымі ківаюць галоўкамі
над чорнымі пяскамі.

Двое бледных дзяцей-жабракоў
брыдуць камяністым берагам
і гукаюць нерашуча й захоплены
вандроўнаму ззянню:
«Вясна! Вясна!»

1937

Вердэн

Вялікай таямніцы, не вядомай анікому,
тут месцам стаў прыгожы месяц май.
Тады зайшлася ў вусцішы й жалобе
мая душа, засмучаная ўкрай.

Вясна, і зноўку белая буяе квецень,
святло, дзе ўзгор'е і далін мурог.
Мая душа ў былым даўно лунае свеце.
Глядзі сюды! Тут я ў магілу лёг.

1937

Старое крэсла

Сядзеў звычайна бацька ў крэсле тут —
стары, стамлены, ў мазалях далоні.
Прышоў са свету шумнага і кут
знайшоў, які прытуліць, абароніць.

Ці ўспомніш, як яму займала дых,
як ледзь сагнуцца мог стары й руінай
здаваўся шмат каму; яго штоміг
магло папросту змыць жыцця лавінай.

1936

Вакол старога мір быў і спакой,
не трэба нават з месца падымацца —
няважна, ён ці ты парой начной
хацеў сыйсці... ці тут застацца.

1939

Шукаю я цябе

Шукаю я цябе, ты ж — не мяне,
і ўрэшце мы губляем свой імпэт
у недасяжым досвітку, і не,
не ўбачым мы адно аднога след.

О, так мы й не спаткаліся з табой,
утомна сэрцу ў забыцці й журбе.
Табе нялюбы, мрою вобраз твой
і, не спазнаўшы, трачу я цябе.

1941

